

DIPLOMMI YOKI KO'NIKMA (SKILL)? BUGUNGI MEHNAT BOZORIDA QAYSI BIRI MUHIMROQ?

Boymirzayeva Dilrabo Zafar qizi

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20355327>

Abstract: This article examines the importance of diplomas and practical skills in the modern labor market. The study analyzes the changing demands of employers under the influence of globalization, digital transformation, and technological development. While diplomas remain important indicators of academic qualification, practical skills and professional competencies are increasingly becoming decisive factors in employment. The article also discusses the balance between formal education and skill-based learning in ensuring career success and competitiveness.

Keywords: diploma, skill, labor market, education, professional competence, employment, modern economy, qualification.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение диплома и практических навыков на современном рынке труда. Анализируются изменения требований работодателей под влиянием глобализации, цифровизации и технологического развития. Несмотря на то, что диплом остается важным показателем академической квалификации, практические навыки и профессиональные компетенции становятся решающими факторами при трудоустройстве. В статье также обсуждается соотношение формального образования и обучения, основанного на навыках, для достижения профессионального успеха и конкурентоспособности.

Ключевые слова: диплом, навыки, рынок труда, образование, профессиональная компетенция, занятость, современная экономика, квалификация.

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy mehnat bozorida diplom va amaliy ko'nikmalarning ahamiyati tahlil qilinadi. Globallashuv, raqamlashtirish va texnologik rivojlanish ta'sirida ish beruvchilarning talablari qanday o'zgarayotgani o'rganiladi. Diplom akademik malakaning muhim ko'rsatkichi bo'lib qolayotgan bo'lsa-da, amaliy ko'nikmalar va kasbiy kompetensiyalar bugungi kunda ishga joylashishda hal qiluvchi omillardan biriga aylanmoqda. Shuningdek, maqolada rasmiy ta'lim va skill-based learning o'rtasidagi muvozanatning professional muvaffaqiyat va raqobatbardoshlikni ta'minlashdagi o'rni yoritilgan.

Kalit so'zlar: diplom, ko'nikma, mehnat bozori, ta'lim, professional kompetensiya, bandlik, zamonaviy iqtisodiyot, malaka.

XXI asrda dunyo iqtisodiyoti va mehnat bozori keskin o'zgarishlarga yuz tutmoqda. Texnologiyalar rivoji, sun'iy intellekt, masofaviy ish tizimi va raqamli iqtisodiyotning kengayishi natijasida ish beruvchilarning xodimlarga bo'lgan talablari ham yangilanmoqda. Ilgari oliy ma'lumot va diplom asosiy ustunlik sifatida qaralgan bo'lsa, bugungi kunda amaliy tajriba, kreativ fikrlash, muammoni hal qilish qobiliyati va zamonaviy ko'nikmalar tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Shu sababli jamiyatda “Diplom muhimmi yoki skill?” degan savol keng muhokama qilinmoqda. Ayrim mutaxassislar muvaffaqiyatning asosi sifatida diplomni ko'rsatsa, boshqalar amaliy ko'nikmalarni ustun deb hisoblaydi. Aslida esa zamonaviy mehnat bozori bu ikki omilning uyg'unligini talab qilmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi – diplom va amaliy ko‘nikmalarning zamonaviy mehnat bozorida o‘rnini tahlil qilish, ularning afzallik va kamchiliklarini aniqlash hamda yoshlar uchun muhim tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Maqolani tayyorlash jarayonida qiyosiy tahlil, statistik ma’lumotlarni o‘rganish, ilmiy manbalarni tahlil qilish hamda zamonaviy mehnat bozori tendensiyalarini kuzatish metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, xalqaro tashkilotlar va ekspertlarning mehnat bozori bo‘yicha tadqiqotlari o‘rganildi.

Diplom – bu shaxsning ma’lum bir yo‘nalishda nazariy bilimga ega ekanligini tasdiqlovchi rasmiy hujjatdir. U ko‘plab davlat tashkilotlari va yirik kompaniyalarda ishga qabul qilishning asosiy talablaridan biri bo‘lib qolmoqda.

Diplomning asosiy afzalliklari quyidagilar:

- Nazariy bilimlarning tizimli ravishda o‘rganilishi;
- Mutaxassislik bo‘yicha fundamental tayyorgarlik;
- Akademik va ilmiy faoliyat uchun imkoniyat;
- Davlat tashkilotlarida ishlash uchun zaruriy hujjat;
- Professional obro‘ va ishonchlilikni oshirishi.

Masalan, shifokor, yurist, muhandis, o‘qituvchi kabi kasblarda oliy ma’lumot va diplom majburiy hisoblanadi. Chunki bu sohalar yuqori mas’uliyat va chuqur nazariy tayyorgarlikni talab qiladi.

Biroq zamonaviy mehnat bozori faqat diplom bilan cheklanib qolmayapti. Ko‘plab ish beruvchilar nomzodning amaliy tajribasi va real ko‘nikmalariga ko‘proq e’tibor qaratmoqda.

Hozirgi davrda skill tushunchasi keng ma’noda qo‘llanmoqda. U shaxsning muayyan ishni samarali bajarish qobiliyatini anglatadi. Zamonaviy kompaniyalar ayniqsa quyidagi ko‘nikmalarga ega xodimlarni qadrlamoqda:

- Kompyuter va raqamli texnologiyalar bilan ishlash;
- Chet tillarini bilish;
- Kreativ fikrlash;
- Muammoni tez hal qilish;
- Jamoa bilan ishlash;
- Liderlik qobiliyati;
- Muloqot madaniyati;
- Vaqtni boshqarish.

Ayniqsa IT, marketing, dizayn, SMM, dasturlash va freelancing sohalarida amaliy skill ko‘pincha diplomdan ustun qo‘yiladi. Bugungi kunda ko‘plab muvaffaqiyatli tadbirkorlar va IT mutaxassislari o‘z bilimlarini mustaqil ravishda online kurslar, treninglar va amaliy tajriba orqali shakllantirgan.

Masalan, dasturlash sohasida GitHub portfolioga ega bo‘lgan mutaxassis ayrim hollarda diplomli, ammo tajribasiz nomzoddan ustun baholanadi.

Global mehnat bozori tobora kompetensiyaga asoslangan tizimga o‘tmoqda. Ish beruvchilar uchun xodimning muammoni hal qilish qobiliyati, moslashuvchanligi va natija ko‘rsata olishi muhim omilga aylanmoqda.

Bugungi kunda:

- Diplom ishga kirish imkoniyatini yaratadi;
- Skill esa ish faoliyatida muvaffaqiyatni ta’minlaydi.

Ko‘plab xalqaro kompaniyalar endilikda ishga qabul qilishda nomzodning universitetini emas, uning portfoliysi va tajribasini asosiy mezon sifatida ko‘rib chiqmoqda. Ayniqsa masofaviy ish va freelance platformalarida diplom deyarli talab qilinmaydi.

Shu bilan birga, skill’lar doimiy ravishda yangilanib borishni talab qiladi. Texnologiyalar tez rivojlanayotgan bir paytda inson o‘z ustida ishlashni to‘xtatsa, raqobatbardoshligini yo‘qotishi mumkin.

Diplom va skill bir-biriga qarama-qarshi tushunchalar emas. Aksincha, ular bir-birini to‘ldiruvchi omillardir. Oliy ta‘lim insonda nazariy asos yaratadi, skill esa ushbu bilimlarni amaliyotga tatbiq qilish imkonini beradi.

Bugungi yoshlar:

- Universitetda o‘qish bilan birga;
- Qo‘shimcha kurslar;
- Onlayn treninglar;
- Amaliy loyihalar;
- Stajirovkalar orqali skill’larini rivojlantirib borishlari zarur.

Ayniqsa sun‘iy intellekt va avtomatlashtirish rivojlanayotgan davrda moslashuvchan, kreativ va ko‘p qirrali mutaxassislar katta talabga ega bo‘ladi.

Xulosa qilib aytganda, bugungi mehnat bozorida nafaqat diplom, balki amaliy ko‘nikmalar ham muhim ahamiyatga ega. Diplom nazariy bilim va rasmiy malakani tasdiqlasa, skill insonning real ish faoliyatidagi samaradorligini namoyon etadi. Zamonaviy ish beruvchilar aynan bilim va amaliy tajribani uyg‘unlashtira oladigan mutaxassislarni qadrlamoqda.

Shu sababli yoshlar faqat diplom olish bilan cheklanib qolmasdan, o‘z ustida muntazam ishlashi, yangi texnologiyalarni o‘rganishi va zamonaviy skill’larni egallashi zarur. Kelajak mehnat bozorida muvaffaqiyatga erishishning eng samarali yo‘li – diplom va ko‘nikmalar uyg‘unligidir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Becker G. *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis*. Chicago University Press, 1993.
2. Robbins S. *Organizational Behavior*. Pearson Education, 2018.
3. Castells M. *The Rise of the Network Society*. Wiley-Blackwell, 2010.
4. World Economic Forum. *Future of Jobs Report*. Geneva, 2023.
5. Drucker P. *Management Challenges for the 21st Century*. Harper Business, 2007.
6. Toffler A. *The Third Wave*. Bantam Books, 1980.
7. Karimov I.A. *Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch*. Toshkent, 2008.
8. O‘zbekiston Respublikasi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. Toshkent, 2020.
9. OECD. *Skills Outlook Report*. Paris, 2021.
10. Schwab K. *The Fourth Industrial Revolution*. Crown Business, 2017.